

УДК 330:339

Бунда О.М., к.е.н., доцент кафедри економіки,
Перков С.О., здобувач освіти,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

ІНКЛЮЗИВНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується не лише посиленням глобальної турбулентності, але й загостренням соціально-економічних дисбалансів між країнами та всередині них. Зростання нерівності доходів, обмежений доступ до якісної освіти та медичних послуг, а також нерівномірний розподіл ресурсів формують виклики для забезпечення довгострокового та стійкого економічного розвитку. За оцінками Світового банку, рівень глобальної нерівності залишається значним, що негативно впливає на темпи економічного зростання та соціальну стабільність у різних регіонах світу. У цих умовах особливої актуальності набуває концепція інклюзивного зростання, яка передбачає рівномірний розподіл переваг економічного розвитку між усіма верствами населення [1].

У загальному розумінні інклюзивним вважають такий розвиток економіки де в центрі уваги стоїть розвиток всіх прошарків населення та широке залучення до розвитку території їх проживання [2].

Інклюзивне зростання – це стан економіки, що забезпечує зростання на умовах: залучення максимального діапазону людей для отримання економічного успіху; залучення в економічні процеси максимальної кількості трудових ресурсів, за умови рівного доступу до економічних ресурсів та ринку праці; забезпечення високого рівня зайнятості, боротьба з бідністю, удосконалення системи соціального захисту та модернізація ринку праці [3].

Одним із базових імперативів інклюзивного зростання є скорочення соціально-економічної нерівності. Високий рівень концентрації доходів і капіталу в межах невеликої групи населення негативно впливає на внутрішній попит, ускладнює соціальну мобільність і підвищує вразливість економіки до кризових явищ. За оцінками Міжнародного валютного фонду, зменшення нерівності є важливим чинником забезпечення більш стабільного та довгострокового економічного зростання [4].

Важливим напрямом виступає забезпечення рівного доступу до базових ресурсів і можливостей, зокрема освіти, охорони здоров'я, цифрової

інфраструктури та фінансових послуг. У сучасній світовій економіці саме доступ до ресурсів визначає рівень участі індивідів та підприємств у економічних процесах. Розвиток цифрових технологій створює нові можливості для участі у глобальній економіці, однак водночас формує ризики цифрового розриву між країнами та соціальними групами.

Суттєвим аспектом є розвиток людського капіталу. Освіта, професійна підготовка та підвищення кваліфікації стають ключовими чинниками конкурентоспроможності економік. У сучасних умовах особливого значення набувають цифрові навички, критичне мислення та здатність до адаптації до швидких змін. Інвестиції в людський капітал забезпечують довгострокове економічне зростання та сприяють зменшенню соціальної нерівності.

Окремої уваги заслуговує проблема інклюзивного зростання в умовах криз і воєнних конфліктів. Для України це питання набуває особливої актуальності, оскільки повномасштабна війна суттєво вплинула на ринок праці, рівень доходів населення та доступ до базових послуг. Значна частина населення втратила роботу або була змушена змінити місце проживання, що посилює соціальну вразливість. У таких умовах інклюзивне зростання передбачає не лише економічне відновлення, а й створення рівних можливостей для різних соціальних груп, зокрема внутрішньо переміщених осіб, молоді та малого бізнесу.

Отже, інклюзивне зростання та соціальна справедливість є важливими аспектами сучасної світової економіки. Їх реалізація передбачає комплексний підхід, що включає зменшення нерівності, забезпечення доступу до ресурсів, розвиток людського капіталу та ефективну соціальну політику. У довгостроковій перспективі саме ці фактори формують основу стійкого економічного розвитку.

Література

1. World Bank. World Development Report, 2023. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/4010761?v=pdf>
2. Воробйова Н., Гаврилук С., Литвинова Т. (2023) Деякі аспекти інклюзивного розвитку економіки України. Вчені записки Університету «КРОК». 2023. No 1(69). С. 29–37. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/568/589>
3. Дідух С. М., Лобоцька Л. Л., Мініна В. О. Інклюзивна економіка як нова парадигма сталого розвитку. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. No 3. С. 100–107
4. IMF. Inequality and Economic Growth: Framework and Evidence, 2022. URL: <https://www.imf.org/en/topics/inequality/imfs-work-on-inequality>